

JURBARKO ROTARY KLUBAS

PROJEKTAS

„Išgelbėsi moterį, išgelbėsi pasaulį“

Projekto idėja

Praėjusiųjų metų rugsėjo 3 d. Jurbarko rajono laikraštyje išspausdintame straipsnyje „Nedelsk!“ moteris moko svajoti ir mylėti save“ paskelbta informacija apie tai, kad mobiliosios brigados, dalyvaujančios projekte „Nedelsk“, medikai, aplankę vos du Jurbarko rajono miestelius, septynioms moterims nustatė krūtų audinių pakitimus.

Šios žinios sukūrė, iniciatyvos ėmėmės mes - Jurbarko Rotary klubas. Susisiekėme su projekto „Nedelsk“ koordinatoriumis ir pasiūlėme iš dalies kompensuoti rožinio autobusėlio atvykimo išlaidas į mūsų rajono kaimelius ir kartu su seniūnijomis suorganizuoti krūtų vėžio prevencijos akcijas moterims.

Manome, kad ši problema aktuali ne tik mūsų rajone, bet ir kitose vietovėse, kur moterys neturi galimybės nuvykti į centrinės gydymo įstaigas. Todėl kviečiame prisijungti prie šio projekto ir kitus Rotary klubus, prisidėti organizuojant panašias akcijas konkrečiose vietose bei iš dalies finansuoti tokių akcijų išlaidas.

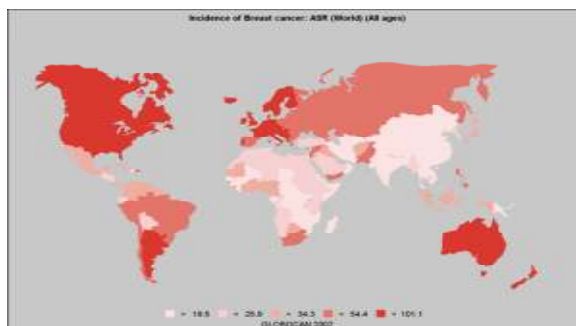
Projekto tikslai

1. Siekti, kad moterys būtų sąmoningos ir reguliariai tikrintųsi pačios bei kreiptųsi pas gydytojus;
2. Aplankyti kaip galima daugiau skirtingų Lietuvos vietovių;
3. Suteikti moterims naujausias žinias apie krūtų vėžio susirgimus, jų rūšis, gydymo būdus Lietuvoje;
4. Kartu su kvalifikuotais specialistais, mokytį krūtų savityros;
5. Vykdyti nemokamas patikras dėl krūtų vėžio.

Projekto korddinatoriai:

- Projekto „Nedelsk“ direktorė Loreta Majauskienė
- Jurbarko Rotary klubas, tel. pasiteirauti 8 686 35 818, vidmantas.juzenas@jurbarkas.lt

Krūtų vėžio paplitimas

World cancer report 2008, (raudona zona – labiausiai paplitęs krūtų vėžys)

„Nedelsk!“ moteris moko svajoti ir mylėti save“

„Septinti metai per Lietuvą važiuojantis rožinis projekto „Nedelsk!“ autobusėlis rugpjūčio viduryje vėl užsuko į Jurbarko rajoną. Nors atrodo, kad Lietuvoje jau nėra nė vienos moters, negirdėjusios apie krūties vėžio profilaktiką, šikart projekto organizatoriams teko nusivilti. Eržvilke, Viešvilėje, Seredžiuje, Raudonėje, Girdžiuose, Juodaičiuose projekto „Nedelsk!“ gydytojų ir savanorių laukė po kelias dešimtis moterų. Raudonėje krūtų savityros išmoko 47 moterų, Seredžiuje profilaktinis patikrinimas echoskopu atliktas 54 moterims.

Pasidžiaugę, kad nė vienai pasitikrinti atėjusiai moteriai nereikėjo pranešti blogos žinios apie įtartinus pakitimus krūtyse, rugpjūčio 12-ąją savanoriai atvyko į Eržvilką. Čia rožinio autobusėlio laukė bene šešiasdešimt moterų. Vos pradėjus dirbti, rytas aptemo - per keletą valandų medikai aptiko **tris krūtų navikus**. Dar blogesnės naujienos jų laukė Viešvilėje. Per keturias valandas echoskopu patikrinę 65 moterų krūtis, gydytojai **aptiko keturis audinių pakitimus**. Vienas atvejis buvo ypač rimtas - iškilimas ant krūties buvo matyti net plika akimi. Pasitikrinti atėjusi moteris seniai jį matė, įtarė, kad serga vė -

žiu, tačiau pas gydytojus nėjo ir savo sveikata nesirūpino. „Mūsų projekto istorijoje tokios baisos dienos, kaip ši, rugpjūčio 12-oji, dar nebuvo, todėl pavadiname ją **Juoduoju trečiadieniu**, sakė kitą dieną susitikti su moterimis į Girdžius atvykusi Agnė Zuokienė. Būtent dėl to, kad nuo krūties vėžio Lietuvoje mirdavo labai daug moterų, kai tuo tarpu Europoje krūties vėžys jau buvo viena iš sėkmingiausiai gydomų ligų, prieš septynerius metus A. Zuokienė pradėjo įgyvendinti projektą „Nedelsk!“ Tuomet tikėjosi, kad per keletą metų mirtingumo kreivę pavyks nukreipti žemyn, tačiau kilti ji nustojo tik šešiaisiais projekto metais. Per tuos metus rožinis autobusėlis apvažiavo daugiau kaip 700 Lietuvos miestelių, gydytojai patikrino - daugiau kaip 55 tūkst. moterų, nustatyta daugiau nei 500 vėžio atvejų. A. Zuokienė neslėpė - skaudžiausia, kad per tuos metus teko patirti, jog Lietuvos moterų visai nemylė savęs. Jos rūpinasi visais - tėvais, vaikais, vyrais, net visai svetimais žmonėmis, tačiau sau laiko neskiria, pas gydytojus nesusiruošia. Būtent dėl to, jog kaimo moterims kelias iki sveikatos priežiūros centrų ilgesnis ir sunkesnis, rožinis autobusėlis sustoja tik mažose Lietuvos gyvenvietėse. Dabar jau įprasta, kad kasdien atvykstančio autobusėlio laukia po kelias dešimtis moterų. Visas jas pasitikrinti atgina skaudi nuo krūties vėžio mirusių motinų, seserų, draugių patirtis, kitos nerimauja dėl savo sveikatos, trečios ateina iš smalsumo ir noro daugiau sužinoti kaip šios ligos išvengti. Kartais prie rožinio autobusėlio susirinkusios moterų taip jaudinasi, kad neišgirsta savanorių kvietimo užėiti pas gydytoją, atsiriboja nuo bet kokios informacijos. Tačiau išgirdusios, jog pakitimų krūtyse nėra, iš autobusėlio jos išskrenda tarytum ant sparnų. Nuo pat projekto pradžios rožiniame autobusėlyje dirbantis gydytojas sakė, kad svarbiausia ne tai, kiek moterų jau patikrinta - svarbiausia, kad sklinda informacija apie ligą, kurios galima išvengti, kad moterų jau žino apie savityrą, būtinybę tirtis mamografu, jei yra vyresnės nei 50 metų, žino, kur ieškoti šios srities specialistų. Kalbėdama su moterimis Girdžiuose, A. Zuokienė siūlė priminti savo gydytojams, kad krūtis reikia tikrinti kasmet. Labai daug moterų Lietuvoje serga krūties vėžiu vien dėl to, kad mūsų šalyje nebuvo tradicijų tikrintis krūtis. Krūtys visą laiką buvo tokia moters kūno vieta, kuri nerūpėjo nė vienam gydytojui. Iš pradžių už jas buvo atsakingi chirurgai, vėliau - ginekologai, šeimos gydytojai. Paskui buvo sukurtas onkologinių įstaigų tinklas, poliklinikose pradėjo dirbti gydytojai onkologai. Dabar tokių gydytojų etatų ir vėl nėra, o krūtis apžiūrėti patikėta bendrosios praktikos gydytojams. „Tokia painiava lėmė, kad iki šiol neturime patyrusių krūties ligų specialistų. Bendrosios praktikos gydytojai, įsigaliojus draudiminei medicinai, bijo suklysti, dėl to krūtų netikrina. O ši liga klastinga - ji gali 15-20 metų tūnoti moters organizme ir nekelti jokių problemų, jokių nemalonių pojūčių, kol staiga vieną dieną vėžinės ląstelės iš mažo krūtyje tūnančio augliuko pasklinda į kitus organus. Tuomet jų surankioti beveik neįmanoma“, - tikino A. Zuokienė. Pasak „Nedelsk!“ projekto sumanytojos, dėl to, jog per kelis dešimtmečius nė karto nepasitikrino krūtų, kalta tik pati moteris. Krūties vėžys, jei jis nustatomas ankstyvoje stadijoje, iš visų vėžių yra bene lengviausiai išgydomas - tuo įsitikino jau labai daug moterų. Tam

tikra prasme rožinis autobusėlis ir jame dirbantys savanoriai per septynerius projekto įgyvendinimo metus pakeitė Lietuvą - paneigė mitą, kad krūtis vėžys yra gėdinga, užkrečiama liga, įpratino moteris nesislėpti už savo baimių, atvirai kalbėti apie ligą ir paraginti viena kitą pasitikrinti krūtis. „Dabar daugybė moterų dalinasi su mumis savo istorijomis - esame net išleidę knygelę su jų pasakojimais. Galų gale, net atokiausiuose kaimuose moterys jau nebedaro tokių nesąmonių kaip anksčiau - nebegydo krūtis auglių kopūsto lapais ir nebetraukia jų iš savo organizmo moliu", - sakė A. Zuokienė. Kartu su ja į Girdžius atvažiavo ir viena iš šio projekto rėmėjų - rašytoja Kristina Sabaliauskaitė, kuriai šiemet už knygą „Silva Rerum" (lotyniškai „daiktų miškas") buvo paskirta Jurgos Ivanauskaitės premija. Norėdama įamžinti nuo vėžio mirusios J. Ivanauskaitės atminimą ir turėdama skaudžią asmeninę patirtį jauna rašytoja dalį šios premijos skyrė projektui „Nedelsk!" Kalbėdama su moterimis, K. Sabaliauskaitė tikino, kad ir tuo metu, kuris yra aprašomas jos istoriniame romane, moterys sprendė tas pačias problemas - joms rūpėjo šeima, santykiai su tėvais ir vaikais, jos nerimavo dėl ligų, bijojo senatvės ir svajojo apie tai, ko negali pasiekti. Per tris šimtmečius mes nedaug pasikeitėme. Paklaustos, apie ką svajojame, daugelis pasakytume: kad vaikai būtų sveiki, kad visi būtume laimingi. O laimingos pirmiausia turėtume būti mes pačios. Be sveikatos - laimė neįsivaizduojama, todėl A. Zuokienė ragino moteris mylėti save ir rūpintis savimi. Projekto sumanytoja neslėpė ir savo svajonių - ji labai norėtų, kad jau ateinančiais metais moterys galėtų pasitikrinti krūtis rožiniame autobusėlyje įrengtu mobiliu mamografu. Tokį įrenginį užsienyje ji jau surado - belieka rasti pinigų jam įsigyti. A. Zuokienė įsitikinusi, kad kai labai nori, visos svajonės išsipildo - ji tikisi, kad net ir per sunkmetį Lietuvoje atsiras žmonių, kuriems svarbu, kad mūsų moterys būtų sveikos ir laimingos.
